

Sosiaali- ja
terveysministeriö

Kuoleman toteaminen ja vainajien säilytys

Työikäisten sote-palvelujen ja aikuissosiaalityön
tietofoorumi 7.10.2025

Merituuli Mähkä
Hallitusneuvos
Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaat ja palvelut -osasto

Kuoleman toteaminen

- Asetus kuolemansyyn selvittämisestä (948/1973) 1 §:

Kuolemasta on viipymättä ilmoitettava ensisijaisesti sille lääkärille, jonka hoidossa kuollut henkilö viimeisen sairautensa aikana oli, tai kuolinpaikan terveyskeskuksen lääkärille taikka poliisille.

- Asetus kuolemansyyn selvittämisestä 3 §:

Edellä 1 §:ssä tarkoitetun *lääkärin* on saatuaan ilmoituksen kuolemasta *viivytyksettä* suoritettava ulkonainen ruumiintarkastus kuoleman toteamiseksi ja sen syiden sekä muiden olosuhteiden selvittämiseksi.

- Aiemmin STM:n kuoleman toteamista koskevassa oppaassa (2004) ohjeistettiin, että kuoleman tapahtuessa sosiaali- ja terveydenhuollon laitoksessa, lääkärin tulee todeta kuolema mahdollisimman pian, viimeistään seuraavana arkipäivänä. EOA ja Valvira katsoivat viittauksen seuraavaan arkipäivään olevan ristiriidassa lainsäädännön ”viivytyksettä” - ilmaisun kanssa; seuraavana arkipäivänä pidettiin maanantaita silloin, kun kuolema on tapahtunut viikonlopun aikana. EOA katsoi, ministeriön tulee toimenpiteillään poistaa kuolemansyyn selvittämisestä annetun asetuksen ja kuoleman toteamisesta antamiensa ohjeiden välinen ristiriita. STM poisti oppaan käytöstä.
- STM:n asetus kuoleman toteamisesta (27/2004): säädetään perusteista, joiden mukaan ihminen voidaan todeta kuolleeksi, sekä kuoleman toteamiseksi tehtävistä toimenpiteistä
- Vainaja voidaan siirtää vainajien säilytystiloihin sen jälkeen, kun lääkäri on todennut hänet kuolleeksi. (Valvira: Kuoleman toteaminen -sivusto)

Vainajien säilytys

- Käytännössä esiin on noussut vainajien säilytystilojen kapasiteettiongelmat
- Vainajien säilyttämisestä ja käsittelystä on yleisesti ottaen vain vähän säännöksiä (joitain säännöksiä terveydensuojeluasetuksessa 1280/1994 ja hautaustoimilaissa 457/2003 (vainajan ruumiin kunnioittava käsittely)
 - Asiaan liittyvää sääntelyä työturvallisuuslainsäädännössä (altistuminen biologisille ja kemiallisille tekijöille)
- Lainsäädännössä ei nimenomaisesti säädetä esimerkiksi hyvinvointialueille velvoitetta ylläpitää vainajien säilytystiloja.
- STM:n käsityksen mukaan on kuitenkin selvää, että kuoleman toteamista ja lääketieteellistä kuolemansyyn selvittämistä varten on oltava terveydenhuollossa ja tarvittaessa myös sosiaalihuollossa vainajien kylmäsäilytystiloja; olennaista on, että palvelujärjestäjätasolla palveluketjut toimivat ja säilytystiloja on riittävästi
- Kirkkojärjestyksen (657/2023) 3 luvun 55 §:n 3 momentin mukaan seurakunnalla tulee olla säilytystila vainajia varten hautausmaalla tai muualla sopivassa paikassa.

Lainsäädännön kehittämistarpeet

- Kuoleman toteamisen ja vainajien käsittelyn ja säilyttämisen sääntelyssä on jo pitkään tunnistettu kehittämistarpeita
- Kuoleman toteamisen säännökset ovat asetustasoiset- perustuslakivaliokunta on edellyttänyt lakitasoisten perussäännösten laatimista
- Lainsäädännön vaatimus ”viivytyksettä” tapahtuvasta kuoleman toteamisesta on osoittautunut haastavaksi palveluverkkojen muutoksissa sekä henkilöstöresurssien käyttöasiana
 - Lääkärityövoimaa ei usein ole käytettävissä esim. siihen, että lääkäri lähtisi toteamaan kuolemia esimerkiksi viikonloppuisin sosiaalihuollon laitoksiin
 - Vainajien ruumiita joudutaan kuljettamaan alueilla
- Yleisesti ottaen kuolemansyyn selvittämisen lainsäädäntö on vanhaa, eikä ole pysynyt yhteiskunnan ja palvelujärjestelmän muutoksissa mukana

Lainsäädännön kehittämistarpeet

- STM laati vuonna 2020 luonnokset pykäliksi, jossa olisi mahdollistettu malli, että ennakoituissa kuolemantapauksissa sairaanhoitoja voisi tehdä kuoleman toteamisessa tehtävät tutkimukset, joiden perusteella vainajan ruumin voidaan siirtää kylmäsäilytystilaan. Lääkärin tulisi tällöin todeta kuolema 3 vrk sisällä.
 - Kuoleman toteamiseen liittyy myös vainajan ruumiin ulkotarkastus, joka taas yhdistyy lääketieteelliseen kuolemansyyn selvittämiseen, tai tarvittaessa selvittämisen ohjaamisen poliisitutkintaan (oikeuslääketieteellinen kuolemansyyn selvittäminen)
- Luonnoksessa olisi säädetty myös säilytystilojen ylläpitovelvollisuudesta ja hoitolaitteiden poistamisesta ruumiista
- Hanke ei edennyt eduskuntaan STM:n lainsäädäntöresurssien puutteiden takia
- STM:n suunnitelma on käynnistää hanke kuoleman toteamisen säännösten päivittämiseksi syksyllä 2025

